1.2.2021

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta

Aihe: Liikenne- ja viestintävaliokunta keskiviikko 10.02.2021 klo 11.15 / HE 176/2020 vp / Asiantuntijapyyntö

Asia: HE 176/2020 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi liikenteen palveluista annetun lain, tieliikennelain 155 ja 171 §:n sekä ajoneuvolain muuttamisesta

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta on pyytänyt asiantuntijalausuntoa HE 176/2020 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi liikenteen palveluista annetun lain, tieliikennelain 155 ja 171 §:n sekä ajoneuvolain muuttamisesta.

Hallituksen esityksen sisällöstä

Hallituksen ohjelman mukaisesti tavoitteena on korjata taksitoiminnassa havaittuja epäkohtia, ottaen huomioon erityisesti turvallisuus, harmaan talouden torjunta, hinnoittelun läpinäkyvyys sekä taksien saatavuus. Lisäksi eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto arvioi tiellä tapahtuvan ammattimaisen kuljettamisen määritelmää erityisesti harmaan talouden torjunnan osalta ja tarvittaessa ryhtyy toimenpiteisiin liikennemarkkinoiden terveen ja tasapuolisen toimintaympäristön turvaamiseksi.

Taksiliikenteen valvonnan haasteista ja havainnoista Oulun poliisin kenttätoiminnassa

Oulun poliisilaitos toteutti moniviranomaisyhteistyössä (poliisi, Traficom, Verohallinto) 4.9.2019 Oulun ja lähikuntien alueella takseihin kohdistuneen valvontatapahtuman. Tavoitteena oli estää ennalta taksiliikenteen rikoksia, sekä päivittää viranomaisten yhteistä tilannekuvaa taksilain säännösten noudattamisesta. Tarkastuksia kohdistettiin lähes kahteensataan valvonnassa tunnistettuun taksiin, joissa ei havaittu merkittäviä puutteita. Vähäistä huomautettavaa löytyi lähinnä vain taksinkuljettajan ajolupaan, moottoriajoneuvon kuljettajan henkilökohtaisen ajopäiväkirjan täyttöön, sekä taksi- tavara ja henkilöliikennelupaan liittyvissä asioissa. Ennakkotiedustelun perusteella oli syytä epäillä Oulun seudulla harjoitettavan ns. ”pimeää taksitoimintaa”. Toiminnan paljastaminen osoittautui kuitenkin hankalaksi, vaikka tiedustelu osoitti sen olevan yleistä. Valvontatapahtumassa jäi kiinni vain yksi ammattimaisesti henkilöitä kuljettanut ajoneuvo.

29.9.2019 kohdistettiin uusi valvontatapahtuma ”pimeisiin takseihin”. Edellisen valvontatapahtuman jälkeisen selvityksen perusteella Oulun talousalueella liikennöi viikoittain useita kymmeniä harmaata taloutta harjoittavia ns.

OULUN POLIISILAITOS
PL 45, 90101 OULU
kirjaamo.oulu@poliisi.fi
Puh. 0295 460 211, Faksi 0295 411 906

”pimeitä takseja”, jotka eivät hoida ammattimaiseen liikenteenharjoittamiseen liittyviä elinkeino- ja arvonlisäveroja sekä muita takseille kuuluvia velvoitteita, kuten vakuutusmaksuja ja yritysten kirjanpitovelvollisuutta. Sometiedustelun perusteella tapahtunut valvonta paljasti 6 luvatonta taksia. Todettiin, että tällaisen rikollisuuden paljastaminen on hankalaa ja aikaa vievää, ja se vaatii paljon näytön aikaan saamiseksi. Poliisin resurssit ovat nykyään hyvin rajalliset, eikä tällaiseen kenttävalvontaan ole mahdollisuutta siten, että se olisi vaikuttavaa.

Sosiaalisen median kautta tarjottava kyytitoiminta vuonna 2019 syksyllä oli merkittävää. Jo pelkästään Oulun seudulla oli 3 Facebook ryhmää, joissa oli yli 16 tuhatta jäsentä, joissa kyyti- ja kuskauspalvelua tarjottiin maksua vastaan ilman liikennelupaa. Myös muualla maassa oli vastaavia ryhmiä. Voimassa olevan sääntelyn mukaan kyytien tarjoaminen sosiaalisessa mediassa ei vielä itsessään ole osoitus luvattomasta taksitoiminnasta. Jos palveluntarjoaja pyytää toiminnasta vain kuljetuksesta syntyvät kulut, eikä tarkoituksena ole hankkia toiminnasta tuloja, kyse ei olisi ammattimaisesta toiminnasta, eikä siihen vaadita lupaa. Rikostutkinnassa selvisi kuitenkin, että korvaukset kyydeistä olivat muutamien kymmeniä euroja, ja taksat kattoivat moninkertaisesti välittömät kuljetuksesta aiheutuneet kulut. Kuljetustaksat olivat pääsääntöisesti noin puolet virallisten taksien taksoista. ”Pimeän taksin” kuljettaja sai kulut huomioiden arviolta saman nettohyödyn kuin lakia noudattanut liikenteen harjoittajakin, ja toiminta oli varsinkin viikonloppuisin kokoaikaista ja ammattimaista. Vuoden 2021 alussa tehdyn tiedustelun perusteella somessa tapahtuva kuljetuspalveluiden tarjonta jatkuu edelleen Koronasta huolimatta.

Johtopäätökset

Tieliikennelain ehdotettu muutos taksin tunnistettavuuteen, eli taksivalaisimen käyttämiseen parantaa asiakkaan ja valvovan viranomaisen mahdollisuutta tunnistaa lainmukainen taksi. Myös liikennepalvelulakiin tullut lisäys liikenneluvan mukana pidon velvoitteesta parantaa viranomaisvalvonnan mahdollisuutta. Sen sijaan Liikennepalvelulain 4 §:n sanamuoto ei ole riittävän tarkkarajainen ja täsmällinen, jotta edellä mainittu harmaan talouden torjunta mahdollistuisi riittävällä tavalla. Ns. ”pimeiden taksien” tarjonta on eri puolilla maata runsasta, ja sosiaalinen media mahdollistaa niiden toiminnan tehokkaasti ilman kuluja. Koska tällainen toiminta tarjoaa tavaran ja henkilöiden kuljettamista korvausta vastaan, on taloudellisesti kannattavaa, ja sitä tarjotaan ennestään tuntemattomille ihmisille saman henkilön tarjoamana toistuvasti, tulisi se selkeästi kriminalisoida. Liikennepalvelulakiin tulisi myös kirjata palvelun tarjoaminen sosiaalisessa mediassa tai muulla vastaavalla tavalla rinnastettavaksi liikennelupaa vaativaksi kuljetukseksi, mikäli se edeltää kuljetusta.

Asiaan ei ole muuta lausuttavaa.

Ylikonstaapeli Petri Åkerman